

Huis en bedrijf in 1857

Koeien op de pof

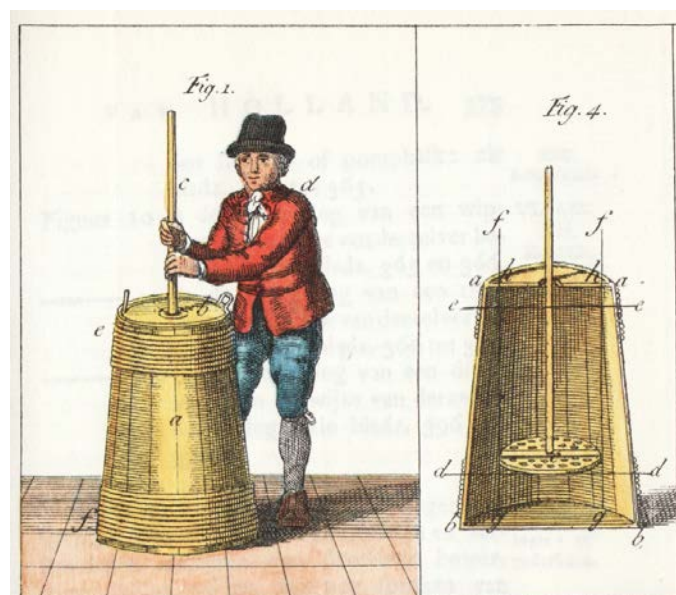
Toen de vrouw van Jean Lievaart in 1857 overleed was het midden in de zomer, dus hun negen koeien (waarvan één roodbonte) liepen op het land tegenover de Delfgauwseweg. Dat land huurde hij van zijn huisbaas Lugtigheid (voor fl 210 per jaar). Bij hem moest hij ook nog zeven van de negen koeien afbetalen.

Het huis aan de Nieuwe Langendijk had een kelder waarin zestien melktesten stonden (om de melk in te laten romen) en een botervloot.

Een melkkelder omstreeks 1800. Op de hoge plank staan trechtvormige aardewerken melktesten om de (afgekoelde) melk in te laten romen, nadat ze door een 'teems' (zeef) gegoten was. Daarvoor gebruikte men ook wel 'melkmouwen', platte houten schalen die de verdieping eronder staan. De room werd uiteindelijk met een schep 'afgeroomd' en in de 'roomsta' of 'roomstaar' (f) gedaan, een gladde ton, tot er genoeg was om te gaan karnen. Tekening uit Francq van Berkhey, 1811.

Achter het huis was een melkhuis. Daar stonden twee hand-karntoestellen, melkjukken, diverse melkemmern en een 'roomsta' (ton).

Een handkarn om room tot boter te kneden. Tekening uit "Het Rundvee" van Le Francq van Berkhey, 1811.

De stal was op dat moment vrijwel leeg, op een kuip en een klein weivat na. Boven de stal was een hooizolder. De hooivoorraad was nog maar goed van fl 70, waarschijnlijk moest het meeste nog worden binnengehaald. Daarvoor pachtte hij een stuk hooiland van de stad even buiten de Oostpoort, voor fl 120 per jaar.

Gerookte spek op zolder

In het voorhuis was de winkel met een melktafel en een koperen melkketel, melkkannen, een simpele weegschaal en een zestal kazen. Naast de winkel was de opkamer boven de kelder, met een schuifraam aan de straat, waarschijnlijk de 'nette kamer'. Er stond een tafel met zes stoelen en een klok en er hingen zes ingelijste prenten aan de muur. In die kamer was ook een bedstee.

Echt geleefd werd in het 'binnenvertrek' met negen matten stoelen en een spiegel in een bruine lijst. Daar was ook een etenskast met aardewerk en hing een kookpot boven het vuur. Er stond ook een kleding-/linnenkast met vrij bescheiden inhoud en er waren twee bedsteden met pover beddengoed. Tenslotte telde het huis nog twee zolders, waarvan op de ene een wieg stond en op de andere onder andere twee gerookte stukken spek hingen.

Gouden oorhangers

Zoals het een goede boerenfamilie betaamde had de boerin een zilveren hoofdijsel met gouden boeken en gouden oorhangers. Hij had een zilveren horloge, twee zilveren snuifdozen en een fraaie zilveren tabaksdoos, maar verder was de boedel betrekkelijk karig. Lievaart had nog fl 36 te vorderen van zuivelkoopman Arij Melief op het Oosteinde, die kennelijk melk, boter en kaas van hem verkocht.